

ΕΒΔΟΜΟ ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 18 Ιανουαρίου 2022 με την ακόλουθη σύνθεση: Σωτηρία Ντούνη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Εβδόμου Τμήματος, Αργυρώ Μαυρομάτη και Ιωάννης Καλακίκος, Σύμβουλοι, Ευαγγελία Πασπάτη και Ιωάννης Νταλαχάνης (εισηγητής), Πάρεδροι που μετέχουν με συμβουλευτική γνώμη.

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο: Παραστάθηκε ο Αντεπίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο Ιωάννης Κάρκαλης, κωλυμένου του Επιτρόπου Επικρατείας, ο οποίος νόμιμα αναπληρώνει τον ελλείποντα Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας.

Γραμματέας: Πελαγία Κρητικού, υπάλληλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου με βαθμό Α΄, Προϊσταμένη της Γραμματείας του Τμήματος,

Για να αποφασίσει σχετικά με την από (ΑΒΔ/2022) προσφυγή:

Του Ν.Π.Δ.Δ. – Ο.Τ.Α. Β΄ βαθμού με την επωνυμία «Περιφέρεια», που εδρεύει στην (.....), νομίμως εκπροσωπούμενου, ο οποίος παραστάθηκε διά δηλώσεως του του άρθρου 231 παρ. 1 του ν. 4700/2020 του πληρεξουσίου δικηγόρου του Αθανασίου Ηλιόπουλου (Α.Μ. Δ.Σ. Καλαμάτας 447),

για την ανάκληση της πράξης του Ζ΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Το Ελληνικό Δημόσιο εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε διά της Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Στελιανής Κουστουμπάρδη.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε:

Τη δικαστική πληρεξούσια του Ελληνικού Δημοσίου, η οποία δήλωσε ότι επαφίεται στην κρίση του Δικαστηρίου.

Τον Αντεπίτροπο Επικρατείας, ο οποίος πρότεινε να γίνει δεκτή η προσφυγή.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη εξ αποστάσεως, κατ' άρθρο 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020, με την παρουσία όλων των ανωτέρω μελών του.

Αφού άκουσε την εισήγηση του Παρέδρου Ιωάννη Νταλαχάνη

Μελέτησε τα στοιχεία του φακέλου

Σκέφθηκε σύμφωνα με τον νόμο και αποφάσισε τα ακόλουθα:

1. Για την άσκηση της προσφυγής δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου (βλ. άρθρο 336 παρ. 1 σε συνδυασμό με το άρθρο 308 παρ. 3 του ν. 4700/2020, Α' 127).

2. Με την υπό κρίση προσφυγή, όπως οι λόγοι της αναπτύσσονται με το από νομίμως κατατεθέν υπόμνημα, ζητείται η ανάκληση της πράξης του Ζ' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία κρίθηκε ότι απαραδέκτως υποβάλλονται προς έλεγχο τριάντα δύο (32) σχέδια συμβάσεων και η προηγηθείσα διαγωνιστική διαδικασία για την υπηρεσία «Ανάδειξη εργολάβων για τον από εδάφους ψεκασμό ελαιοδέντρων στα πλαίσια του Προγράμματος Συλλογικής Καταπολέμησης του Δάκου της Ελιάς έτους 2021 της Περιφερειακής Ενότητας», συνολικής προϋπολογισθείσας δαπάνης 1.507.867,65 ευρώ (πλέον Φ.Π.Α.).

3. Η προσφυγή έχει ασκηθεί εμπροθέσμως και νομοτύπως, συνεπώς είναι τυπικά δεκτή και πρέπει να εξετασθεί περαιτέρω ως προς τη βασιμότητα των προβαλλομένων με αυτήν λόγων.

4. Με την προσβαλλόμενη πράξη κρίθηκε ότι η ρύθμιση της παρ. 1 του άρθρου 44 του ν. 4325/2015, όπως ισχύει, παρίσταται ανίσχυρη ως αντικείμενη στο Σύνταγμα (άρθρο 98) καθ' ο μέρος επιτρέπει την έναρξη των εργασιών δακοκτονίας πριν από τη διενέργεια του ελέγχου των οικείων συμβάσεων από το Ελεγκτικό Συνέδριο, δεδομένου δε ότι το αντικείμενο των υποβληθεισών συμβάσεων είχε εκτελεστεί ολοσχερώς πριν από την υποβολή των σχεδίων συμβάσεων στον έλεγχο του Ζ' Κλιμακίου, δεν καταλείπετο πεδίο προσυμβατικού ελέγχου νομιμότητας. Με την ανωτέρω αιτιολογία το Κλιμάκιο κήρυξε εαυτό κατά χρόνο αναρμόδιο για την άσκηση προσυμβατικού ελέγχου επί των σχεδίων που υποβλήθηκαν ενώπιόν του από την προσφεύγουσα Περιφέρεια και έκρινε ότι απαραδέκτως υποβάλλονται αυτά προς έλεγχο.

5. Με την επίδικη προσφυγή προβάλλεται: α) ότι η εφαρμοσθείσα από την Περιφέρεια ρύθμιση του άρθρου 44 παρ. 1 του ν. 4325/2015, όπως ισχύει για το έτος 2021, δεν αντίκειται στο Σύνταγμα, καθόσον, λόγω της εξαιρετικά χρονοβόρας διαδικασίας ανάθεσης των σχετικών υπηρεσιών μέσω διαγωνισμού, καθίσταται αδύνατη η ολοκλήρωσή του, συμπεριλαμβανομένου του προσυμβατικού ελέγχου, πριν από τις 10 Ιουνίου εκάστου έτους, χρονικό σημείο που κατά τα διδάγματα της

επιστήμης, πρέπει να εκκινούν οι εργασίες δακοκτονίας (ψεκασμοί) ώστε να αναπτύσσονται πλήρως τα προστατευτικά για την καλλιέργεια της ελιάς αποτελέσματά τους, σε περίπτωση δε που δεν γίνει δεκτός ο λόγος αυτός ανάκλησης, το Τμήμα θα πρέπει να υποβάλει ερώτημα στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου βάσει του άρθρου 328 παρ. 6 του ν. 4700/2020 και β) ότι οι υπηρεσίες της Περιφέρειας ενήργησαν χωρίς πρόθεση καταστρατήγησης των οικείων διατάξεων πλην σχημάτισαν την πεπλανημένη πλην συγγνωστή πεποίθηση ότι νομίμως εφάρμοσαν τις ανωτέρω διατάξεις, δεδομένου ότι από την αρχή ισχύος τους ουδέποτε είχε τεθεί από το Δικαστήριο ή από κάποια άλλη αρμόδια υπηρεσία ζήτημα αντισυνταγματικότητας αυτών και, μάλιστα, ως τώρα πάντοτε έκριναν ότι δεν κωλύεται η υπογραφή των υποβληθέντων σχεδίων με όμοιο αντικείμενο.

6. Από την υπό ανάκληση πράξη, καθώς και από τα λοιπά στοιχεία του φακέλου, προκύπτει ότι ενόψει του .../4.12.2020 εγγράφου του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για την έναρξη του προγράμματος συλλογικής καταπολέμησης του δάκου της ελιάς για το έτος 2021, με την .../8.2.2021 απόφαση της Υπηρεσιακής Γραμματέα του Υπουργείου Εσωτερικών εγκρίθηκε η κατανομή ανά Περιφέρεια κονδυλίων, συνολικού ύψους 20.954.300,00 ευρώ, για την κάλυψη αποκλειστικά και μόνο των δαπανών δακοκτονίας. Ακολούθως, με την .../2021 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής (ΟΕ) της Περιφέρειας, εγκρίθηκε η διενέργεια ηλεκτρονικού ανοικτού μειοδοτικού διαγωνισμού για την ανάδειξη αναδόχων για τον από εδάφους ψεκασμό των ελαιοδέντρων στις ελαιοκομικές περιοχές της Περιφερειακής Ενότητας (ΠΕ) για το έτος 2021, προϋπολογισμού 1.507.867,65 ευρώ (χωρίς Φ.Π.Α.) και με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, αποκλειστικά βάσει τιμής (βλ. την/29.3.2021 περίληψη της ../2021 διακήρυξης που απεστάλη στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις). Ως καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών ορίστηκε η 22^η.4.2021, ενώ το αντικείμενο των εργασιών διαιρέθηκε σε 156 τμήματα που αντιστοιχούν σε δημοτικές ή τοπικές κοινότητες της ως άνω Περιφερειακής Ενότητας. του διαγωνισμού και πριν από την υποβολή στο Ελεγκτικό Συνέδριο του φακέλου με τα στοιχεία της διαδικασίας ανάδειξης αναδόχων και των σχετικών τριάντα δύο (32) σχεδίων συμβάσεων για την ανάθεση της ως άνω υπηρεσίας, με τις .../28.6.2021, .../6.7.2021, .../29.9.2021 και .../12.10.2021 αποφάσεις της ΟΕ της Περιφέρειας

εγκρίθηκε, κατ' επίκληση του άρθρου 44 παρ. 1 του ν. 4325/2015, όπως ισχύει, η άμεση έναρξη των εργασιών της δακοκτονίας από τους προσωρινούς αναδόχους που είχαν ήδη αναδειχθεί με τις .../28.6.2021, .../6.7.2021, .../29.9.2021 και .../8.10.2021 όμοιες αποφάσεις. Επιπλέον, στα υποβληθέντα στο Ζ' Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στις 18.11.2021, σχετικά σχέδια σύμβασης για την άσκηση προσυμβατικού ελέγχου ορίζεται ότι η διάρκεια των συμβάσεων αυτών θα εκτείνεται από την ανάρτησή τους στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ), έως τις 15.11.202, ημερομηνία που συνιστά και την καταληκτική εκτέλεση του προγράμματος δακοκτονίας του έτους 2021 (βλ. την 1/2021 διακήρυξη).

7. Με τις διατάξεις του άρθρου 98 του Συντάγματος ορίζεται ότι: «1. Στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκουν ιδίως: α) (...) β) Ο έλεγχος συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας στις οποίες αντισυμβαλλόμενος είναι το Δημόσιο ή άλλο νομικό πρόσωπο που εξομοιώνεται με το Δημόσιο από την άποψη αυτή, όπως νόμος ορίζει. Γ) (...)». Ακολούθως, στο άρθρο 324 του ν.4700/2020, «Ενιαίο κείμενο Δικονομίας για το Ελεγκτικό Συνέδριο, ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τον προσυμβατικό έλεγχο, τροποποιήσεις στον Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, διατάξεις για την αποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις» (Α' 127/29.6.2020), με τίτλο «Υπαγωγή στον προσυμβατικό έλεγχο», ορίζεται ότι: «1. Στις συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (...), που συνάπτονται από (...) τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (...), η προϋπολογιζόμενη δαπάνη των οποίων υπερβαίνει το ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000,00) ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου του φόρου προστιθέμενης αξίας, διενεργείται υποχρεωτικά έλεγχος νομιμότητας, πριν από τη σύναψή τους, από Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. 2. (...)», στο άρθρο 325 με τίτλο «Εξαιρέσεις από τον προσυμβατικό έλεγχο», όπως η παράγρ. 3 αυτού προστέθηκε με το άρθρο 97 παρ. 2 του ν. 3821/2021 (Α' 134) ότι: «1. Από τον έλεγχο των παρ. 1 έως 3 του άρθρου 324 εξαιρούνται οι συμβάσεις: (α) οι οποίες συνάπτονται στο πλαίσιο του Προγράμματος Δανεισμού και Διαχείρισης Χρέους του Ελληνικού Δημοσίου (παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 2628/1998, Α' 151), (β) για την προετοιμασία, την έκδοση και τη διάθεση μετοχοποιήσιμων τίτλων (παρ. 8 του άρθρου 10 του ν. 2642/1998, Α' 216), (γ) οι οποίες αφορούν σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες σχετικές με την έκδοση, την αγορά, την πώληση ή τη μεταβίβαση τίτλων ή άλλων χρηματοπιστωτικών μέσων,

κατά την έννοια των ν. 3606/2007 (Α' 195) και 4514/2018 (Α' 14), σε υπηρεσίες που παρέχονται από κεντρικές τράπεζες και συναλλαγές με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας, καθώς και οι συμβάσεις που αφορούν σε δάνεια είτε συνδέονται είτε όχι με την έκδοση, την πώληση, την αγορά ή τη μεταβίβαση τίτλων ή άλλων χρηματοπιστωτικών μέσων (περ. ε' και στ' του άρθρου 10 του ν. 4412/2016), με εξαίρεση τις συμβάσεις δανείων που συνάπτονται από οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, (δ) οι οποίες συνάπτονται από το ελληνικό Δημόσιο για την προετοιμασία, την έκδοση και τη διάθεση τίτλων προεσόδων. 2. Κατ' εξαίρεση όσων προβλέπονται στο άρθρο 324, οι συμβάσεις ανάθεσης δημόσιας υπηρεσίας για την εκτέλεση δρομολογίων στις θαλάσσιες ενδομεταφορές, σύμφωνα με τις παρ. 8, 9 και 11 του άρθρου όγδοου του ν. 2932/2001 (Α' 145), μπορούν να συναφθούν χωρίς προηγούμενη υποβολή στο Ελεγκτικό Συνέδριο σχεδίου σύμβασης με τον σχετικό φάκελο για έλεγχο νομιμότητας, ή πριν από την ολοκλήρωση του ανωτέρω ελέγχου. Στις περιπτώσεις αυτές, η συναφθείσα σύμβαση και ο σχετικός φάκελος υποβάλλονται στο Ελεγκτικό Συνέδριο εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από την υπογραφή της. Αν η σύμβαση και ο σχετικός φάκελος δεν υποβληθούν εντός της ανωτέρω προθεσμίας ή αν ο έλεγχος του Ελεγκτικού Συνεδρίου αποβεί αρνητικός, η σύμβαση θεωρείται ως μηδέποτε συναφθείσα. 3. Κατ' εξαίρεση όσων προβλέπονται στο άρθρο 324, οι συμβάσεις της παρ. 3 του άρθρου 54 του ν. 4662/2020 (Α' 27) μπορούν να συναφθούν χωρίς προηγούμενη υποβολή στο Ελεγκτικό Συνέδριο σχεδίου σύμβασης με τον σχετικό φάκελο για έλεγχο νομιμότητας, ή πριν από την ολοκλήρωση του ανωτέρω ελέγχου. Στις περιπτώσεις που η δαπάνη ξεπερνά το ποσό των δύο εκατομμυρίων (2.000.000) ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου του φόρου προστιθέμενης αξίας, η συναφθείσα σύμβαση και ο σχετικός φάκελος υποβάλλονται στο Ελεγκτικό Συνέδριο εντός προθεσμίας τριάντα (30) εργάσιμων ημερών από την υπογραφή της. Αν η σύμβαση και ο σχετικός φάκελος δεν υποβληθούν εντός της ανωτέρω προθεσμίας ή αν ο έλεγχος του Ελεγκτικού Συνεδρίου αποβεί αρνητικός, η σύμβαση θεωρείται ως μηδέποτε συναφθείσα. Στην περίπτωση αυτή εκδίδεται διαπιστωτική πράξη από τον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας και με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Προστασίας του Πολίτη ρυθμίζονται όλα τα αναγκαία ζητήματα σχετικά με την αποζημίωση της θετικής ζημίας του αντισυμβαλλόμενου του

Δημοσίου που υποβλήθηκε σε δαπάνες πριν από την έκδοση της διαπιστωτικής πράξης του προηγούμενου εδαφίου», στο άρθρο 326 ότι: «Για τον σκοπό του ελέγχου που προβλέπεται στο παρόν Κεφάλαιο, υποβάλλεται στο οικείο κατά περίπτωση Κλιμάκιο Προσυμβατικού Ελέγχου ή στον Επίτροπο από τον αρμόδιο υπουργό ή φορέα ο φάκελος με όλα τα σχετικά έγγραφα και στοιχεία. Ο έλεγχος ολοκληρώνεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη διαβίβαση στο Ελεγκτικό Συνέδριο του σχετικού φακέλου. (...)»

8. Από τον συνδυασμό των προαναφερθεισών διατάξεων συνάγονται τα εξής: Το από μακρού καιρού εισαχθέν (ήδη με το άρθρο 15 του ν. 2145/1993, Α' 88 που είχε τροποποιήσει το άρθρο 19 παρ. 7 του π.δ/τος 774/1980, Α' 189) και όλως προσφάτως θεσπισθέν, με το Κεφάλαιο 53 του ν. 4700/2020, ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο άσκησης προσυμβατικού ελέγχου ορίζει τον τρόπο διενέργειας από το Ελεγκτικό Συνέδριο του καθολικού προληπτικού ελέγχου νομιμότητας των δημοσίων συμβάσεων. Η συνταγματική κατοχύρωση του ελέγχου αυτού και η ανάθεσή του στο Ανώτατο Δημοσιονομικό Δικαστήριο αποσκοπεί στη διασφάλιση της τήρησης, κατά τις διαδικασίες σύναψης των δημοσίων συμβάσεων, των αρχών της νομιμότητας, της διαφάνειας, της προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού και της δημοσιονομικής βιωσιμότητας που διατρέχουν τόσο την ενωσιακή όσο και την εθνική έννομη τάξη (βλ. απόφ. 1384/2021,σκ. 23, Ολομ ΕλΣυν). Περαιτέρω, ο ασκούμενος από το Ελεγκτικό Συνέδριο έλεγχος νομιμότητας των συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας θεσπίζεται από τις οικείες διατάξεις ως προληπτικός, δηλαδή διενεργείται κατά το στάδιο που προηγείται της υπογραφής τους και, κατά μείζονα λόγο, της εκτέλεσής τους, καθόσον αποσκοπεί, αφενός μεν στην εξασφάλιση της διαφάνειας και της αντικειμενικότητας στην ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων, αφετέρου δε στην πρόληψη τυχόν παραλείψεων ή παραβάσεων της κείμενης νομοθεσίας και, άρα, στην αποφυγή κατάρτισης μη νομίμων συμβάσεων με όλες τις εξαιτίας αυτού επερχόμενες συνέπειες. Υπό την έννοια αυτή, ο προσυμβατικός έλεγχος νομιμότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου προϋποθέτει κατά βάση υπηρεσίες «υπό εκτέλεση», δηλαδή υπηρεσίες που πρόκειται να εκτελεσθούν μετά την κρίση του αρμοδίου οργάνου του Ελεγκτικού Συνεδρίου ότι η οικεία διαδικασία είναι νόμιμη και όχι υπηρεσίες που απορρέουν από σύμβαση που έχει ήδη υπογραφεί ή εκτελεσθεί, έστω και μερικώς, καθόσον τούτο θα καθιστούσε τον έλεγχο κατασταλτικό και θα έτεινε στην εκ των υστέρων νομιμοποίηση υπηρεσιών που

έχουν ήδη παρασχεθεί, καθιστώντας τη συνταγματικώς κατοχυρωμένη ανάγκη πρακτικής αποτελεσματικότητας του ελέγχου αυτού κενή περιεχομένου (πρβλ. απόφ. 1384/2021, ό.π., Ολομ. ΕλΣυν).

9. Το Τμήμα παρατηρεί ότι κατά το παρελθόν έχουν υποβληθεί προς έλεγχο δημόσιες συμβάσεις, των οποίων η εκτέλεση είχε εκκινήσει προ της υπογραφής τους, χωρίς οι δικαστικοί του σχηματισμοί να εγείρουν ζήτημα αντισυνταγματικότητας των οικείων ρυθμίσεων. Τούτο προεχόντως διότι, ο προσυμβατικός έλεγχος δεν κατοχυρώνεται συνταγματικώς χωρίς περιορισμούς, καθόσον ασκείται «όπως νόμος ορίζει», υπό την έννοια ότι δύνανται μεν να προβλέπονται εξαιρέσεις από αυτόν, όχι όμως αυθαίρετες και χωρίς επίκληση οιασδήποτε δικαιολογητικού λόγου ή χωρίς την τήρηση περαιτέρω όρων και προϋποθέσεων. Είναι δε, κατά τα παγίως κριθέντα, δυνατός ο - κατ' εξαίρεση - έλεγχος μετά την υπογραφή της σύμβασης ή την έναρξη εκτέλεσης της, μόνο εάν τούτο προβλέπεται ρητώς από ειδική νομοθετική ρύθμιση, σε εξαιρετικές περιπτώσεις και για λόγους υπερέχοντος δημοσίου συμφέροντος, αφορά δε συγκεκριμένες πάντοτε κατηγορίες συμβάσεων, πολλές φορές με χρονικούς περιορισμούς και, σε κάθε περίπτωση, πριν από την πλήρη ολοκλήρωση εκτέλεσης του συμβατικού αντικειμένου (βλ. αποφ. 440/2018, 2019/2018 Τμ. Μείζ. – Επταμ. Σύνθ., 1056/2019, 1216/2020 VI Τμ., 1891/2020 Έβδομ. Τμ. ΕλΣυν). Έτσι έχει γίνει δεκτός ο εκ των υστέρων έλεγχος στις περιπτώσεις που με ειδική νομοθετική διάταξη εισήχθη εξαίρεση από την προ της υπογραφής και εκτέλεσης υποβολή στον προσυμβατικό έλεγχο [βλ. άρθρο 39 του ν. 2778/1999 (Α' 295) για συμβάσεις που αφορούσαν στην υλοποίηση προγραμμάτων του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών, ετών 1994 έως και 1999, καθώς και του Ταμείου Συνοχής, άρθρο 3 του ν. 3060/2002 (Α' 242) για συμβάσεις που αφορούσαν στην εκτέλεση συμπληρωματικών εργασιών σε έργα εκτελούμενα από το Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ. και τις δημόσιες επιχειρήσεις, που είχαν συναφθεί μέχρι την έναρξη ισχύος της διάταξης αυτής (11.10.2002), άρθρο 9 του ν. 3279/2004 (Α' 205) για συμβάσεις για έργα που χρηματοδοτούντο από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα (Ε.Π.ΑΝ.) και είχαν συναφθεί έως την έναρξη ισχύος της διάταξης αυτής (1.11.2004), άρθρο 14 του ν. 3335/2005 (Α' 95) για συμβάσεις προμήθειας αγαθών, παροχής υπηρεσιών και εκτέλεσης έργων που είχαν συναφθεί από τις Εταιρίες Παροχής Αερίου (Ε.Π.Α. Α.Ε.) μέχρι την έναρξη ισχύος της διάταξης αυτής (20.4.2005)]. Στις ανωτέρω περιπτώσεις

προβλεπόταν η -κατ' εξαίρεση- κατόπιν της υπογραφής τους (και συνακόλουθα έναρξης εκτέλεσής τους) υποβολή των εκεί αναφερόμενων συμβάσεων στον έλεγχο, με τη θέσπιση χρονικού ορίου, εντός του οποίου έπρεπε σχέδιό τους να υποβληθεί στο Ελεγκτικό Συνέδριο (με ανώτατο χρονικό όριο τις 30 ημέρες από την ημερομηνία υπογραφής ή έναρξης ισχύος της εξαιρετικής διάταξης), σε περίπτωση δε μη υποβολής οι συμβάσεις θεωρούνταν ως μηδέποτε συναφθείσες (κατά την πάγια έκφραση που διαλαμβανόταν σε όλες τις ανωτέρω διατάξεις). Ομοίως, έχει κριθεί ότι κατ' εξαίρεση του προσυμβατικού ελέγχου, παραδεκτώς υποβάλλονται στο Ελεγκτικό Συνέδριο συμπληρωματικές συμβάσεις που περιλαμβάνουν «επείγουσες πρόσθετες εργασίες», οι οποίες έχουν ήδη εκτελεστεί πριν από τη σύνταξη Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών, εφόσον πληρούνται οι ουσιαστικές και τυπικές προϋποθέσεις του άρθρου 56 του Κώδικα Δημοσίων Έργων (βλ. ήδη άρθρο 155 του ν. 4412/2016 και αποφ. 863/2018, 131/2020 VI Τμ. ΕλΣυν).

10. Ήδη, μετά τη λήξη ισχύος των παρατεθεισών στην προηγούμενη σκέψη εξαιρετικών διατάξεων, με την θέσπιση του ολοκληρωμένου νομοθετικού πλαισίου άσκησης του προσυμβατικού ελέγχου με τον ν. 4700/2020, οι εξαιρέσεις από την υποβολή σχεδίων δημοσίων συμβάσεων στον έλεγχο αυτό είναι οι περιοριστικά αναφερόμενες στο άρθρο 325 του ως άνω νόμου (βλ. και το ομοίου περιεχομένου άρθρο 35 εδάφ. ε' και στ' του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που καταργήθηκε με το άρθρο 353 του ν. 4700/2020), αλλά και οι μνημονευόμενες σε νομοθετικές διατάξεις που χωρίς να είναι ενσωματωμένες στον ν. 4700/2020, ωστόσο ρητώς παραπέμπουν στα άρθρα αυτού περί προσυμβατικού ελέγχου (βλ. π.χ. άρθρο 13 του ν. 3978/2011, Α' 137, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 158 του ν. 4782/2021, Α' 36, που αφορά σε δημόσιες συμβάσεις έργων, υπηρεσιών και προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας). Οι εν λόγω διατάξεις του άρθρου 325 του ν. 4700/2020 ως εισάγουσες εξαιρέσεις από τον κανόνα της υποβολής των δημοσίων συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας στον προσυμβατικό έλεγχο, είναι συστατικώς ερμηνευτέες και δεν επιτρέπουν πλέον εξαιρέσεις που προϋπήρχαν αλλά δεν ενσωματώθηκαν στο κείμενο του ως άνω νόμου, ιδίως μετά τη ρητή κατάργηση, με το άρθρο 356 του ν. 4700/2020, συλλήβδην κάθε γενικής και ειδικής διάταξης που αναφέρεται σε θέματα ρυθμιζόμενα από αυτόν. Εάν δε ο νομοθέτης ήθελε την εξαίρεση κάποιας κατηγορίας συμβάσεων από τον έλεγχο, θα την περιελάμβανε στο εν λόγω άρθρο (όπως με τις διατάξεις του άρθρου όγδοου του

ν. 2932/2001, Α' 145, περί ανάθεσης δημόσιας υπηρεσίας για την εκτέλεση δρομολογίων στις θαλάσσιες ενδομεταφορές και του άρθρου 54 παρ. 3 του ν. 4662/2020, Α' 27, περί συμβάσεων που συνάπτει η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας για τα θέματα που μνημονεύονται σε αυτό ή τη νεοεισαχθείσα, με το άρθρο 97 παρ. 2 του ν. 4821/2021, Α' 134, παράγραφο 3 του άρθρου 325 του ν. 4700/2020).

11. Περαιτέρω, στην παράγραφο 1 του άρθρου 44 του ν. 4325/2015 «Εκδημοκρατισμός της Διοίκησης - Καταπολέμηση Γραφειοκρατίας και Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση. Αποκατάσταση αδικιών και άλλες διατάξεις» (Α' 47), όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή της αρχικώς από το άρθρο 65 παρ. 2 του ν. 4484/2017 (Α' 110/1.8.2017), στη συνέχεια από το άρθρο 57 του ν. 4554/2018 (Α' 130/18.7.2018), το άρθρο 33 παρ. 1 του ν. 4597/2019 (Α' 35/28.2.2019), το άρθρο 40 του ν. 4673/2020 (Α' 52/11.3.2020) και, τέλος, από το άρθρο 24 του ν. 4792/2021 (Α' 54/9.4.2021), ορίζεται ότι: «Για το έτος 2021 η οικονομική επιτροπή κάθε περιφέρειας της χώρας, μπορεί, κατ' εξαίρεση και για λόγους δημοσίου συμφέροντος, να αναθέσει την εκτέλεση του προγράμματος δακοκτονίας, για το οποίο έχουν δημοσιευθεί αλλά δεν έχουν ολοκληρωθεί οι σχετικοί διαγωνισμοί, στους προσωρινούς μειοδότες, έως την ολοκλήρωση των διαγωνισμών με την υπογραφή των οικείων συμβάσεων. Οι δαπάνες για την εκτέλεση των παρεχόμενων υπηρεσιών, από την έναρξη των εργασιών δακοκτονίας μέχρι τη σύναψη των οικείων συμβάσεων, εκκαθαρίζονται και πληρώνονται νόμιμα, εφόσον ο οικείος περιφερειάρχης: α) βεβαιώνει με σχετική πράξη του την εκτέλεση της υπηρεσίας και β) το ύψος της σχετικής δαπάνης είναι σύμφωνο με τους όρους και το περιεχόμενο της οικείας διακήρυξης ψεκασμών και παγιδοθεσίας δακοκτονίας». Η ως άνω διάταξη είχε αρχικώς θεσπιστεί ως πάγια, στη συνέχεια η ισχύς της περιορίστηκε στο έτος 2017 (ν. 4484/2017), ωστόσο, η ισχύς της παρατάθηκε διαδοχικώς για τα έτη 2018 (ν. 4554/2018), 2019 (ν. 4597/2019), 2020 (ν. 4673/2020) και 2021 (ν. 4792/2021).

12. Με την ανωτέρω ρύθμιση εισάγεται εξαίρεση από τον γενικό κανόνα του άρθρου 100 του ν. 4412/2016, σύμφωνα με τον οποίο, μετά την ανάδειξη του προσωρινού μειοδότη, ακολουθεί το στάδιο της υποβολής και ελέγχου των δικαιολογητικών κατακύρωσης και -εν τέλει- της έκδοσης της κατακυρωτικής απόφασης από το αρμόδιο όργανο της αναθέτουσας αρχής. Παράλληλα, εισάγεται εμμέσως εξαίρεση από τον προ της υπογραφής των συμβάσεων και προ της

εκτέλεσης αυτών έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, δοθέντος ότι δεν περιλαμβάνεται οποιαδήποτε ρύθμιση σχετικά με τον χρόνο υποβολής των σχεδίων προς έλεγχο, πλην εκ της σιωπής του νομοθέτη συνάγεται ότι τα οικεία σχέδια υποβάλλονται στο Ελεγκτικό Συνέδριο μόλις ολοκληρωθεί η διαγωνιστική διαδικασία μετά την έκδοση των κατακυρωτικών αποφάσεων από την αναθέτουσα αρχή, του νόμου δε μη διακρίνοντας, σε περίπτωση καθυστέρησης έκδοσης των εν λόγω αποφάσεων, ακόμη και μετά την ολοσχερή εκτέλεση των υπηρεσιών δακοκτονίας. Τούτο δε παρά την πάγια νομολογία του παρόντος Τμήματος ότι «όρος (...) της διακηρύξεως (...), σύμφωνα με τον οποίο οι ψεκασμοί θα διενεργηθούν από 1.6.2014 έως 15.11.2014 είναι μη νόμιμος στο μέτρο που επιτρέπει την έναρξη παροχής των υπηρεσιών πριν από την υπογραφή της οικείας συμβάσεως μετά την έκδοση θετικής επί του ελέγχου Πράξεως του Ελεγκτικού Συνεδρίου και πρέπει τα οικεία σχέδια να συμμορφωθούν ώστε η εκτέλεση της συμβάσεως να άρχεται από της υπογραφής αυτής έως τις 15.11.2014» (βλ. απόφ. 3375/2014 VI Τμ. ΕλΣυν).

13. Ειδικότερα, οι επίμαχες ρυθμίσεις εισήχθησαν με την από 23.4.2015 βουλευτική προσθήκη-τροπολογία, ως άρθρο 44 του ν. 4325/2015, με την ακόλουθη αιτιολογία (βλ. την ενσωματωμένη στο κείμενο της διάταξης αιτιολογική έκθεση): δεδομένου αφενός ότι οι κανόνες της επιστήμης και τα τεχνικά χαρακτηριστικά του προγράμματος δακοκτονίας επιβάλλουν την εκτέλεση των οικείων εργασιών (παγιδοδοθσία-ψεκασμοί), αμέσως μετά τη 10^η Ιουνίου εκάστου έτους, ενώ πιθανή καθυστέρηση έναρξης αυτών επηρεάζει αρνητικά την αποτελεσματικότητα του προγράμματος και, συνακόλουθα, οδηγεί στην καταστροφή του ελαιοκάρπου και δοθέντων αφετέρου των καθυστερήσεων που παρατηρούνται στις διαδικασίες των διαγωνισμών για την υλοποίηση του προγράμματος δακοκτονίας, ιδιαίτερα για τις Περιφερειακές Ενότητες που απαιτείται προσυμβατικός έλεγχος από Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, καθίσταται αναγκαίο να επιτραπεί η έναρξη εργασιών πριν ακόμα από την κατακύρωση των εργασιών στον οριστικό ανάδοχο και τη σύναψη των συμβάσεων, μέσω ανάθεσης αυτών στον προσωρινό ανάδοχο. Με πανομοιότυπη αιτιολογία εισήχθησαν ρυθμίσεις με ίδιο περιεχόμενο, πλην αφορώσες στο αντίστοιχο ετήσιο πρόγραμμα δακοκτονίας, με προσθήκες-τροπολογίες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων κατά τα επακολουθήσαντα έτη 2017 έως 2021 (βλ. τις από 25.7.2017, 6.7.2018, 20.2.2019, 25.2.2020 και 6.4.2021 αιτιολογικές εκθέσεις των αντίστοιχων προσθηκών – τροπολογιών στους ως άνω νόμους).

Σημειωτέον ότι στις αιτιολογικές εκθέσεις από το έτος 2018 και εφεξής προβάλλεται ως επιπρόσθετος δικαιολογητικός λόγος για την ψήφιση της ρύθμισης, το γεγονός ότι η εκκίνηση των διαγωνιστικών διαδικασιών γίνεται μετά τον Ιανουάριο κάθε έτους και μετά τη δημοσιοποίηση του προϋπολογισμού δακοκτονίας για όλη τη χώρα από το Υπουργείο Εσωτερικών, με αποτέλεσμα να είναι αδύνατη η ανάδειξη μειοδότη πριν από τον Ιούνιο εκάστου έτους.

14. Με τα δεδομένα αυτά, το Τμήμα κρίνει ότι οι διατάξεις της παραγρ. 1 του άρθρου 44 του ν. 4325/2015, όπως ισχύει μετά και την τροποποίησή της με το άρθρο 24 του ν. 4792/2021, αντίκειται στο άρθρο 98 του Συντάγματος. Τούτο διότι επιτρέπει την ανάθεση εργασιών δακοκτονίας στον προσωρινό ανάδοχο, ήτοι σε στάδιο πριν από την ολοκλήρωση της διαγωνιστικής διαδικασίας με την ανάδειξη οριστικού αναδόχου και, έμμεσα εκ του αποτελέσματος, συνεπάγεται την υποβολή των σχετικών συμβάσεων στον προσυμβατικό έλεγχο μετά την έναρξη εκτέλεσης των εργασιών. Εξάλλου, δεδομένου ότι δεν τίθεται οιοσδήποτε χρονικός περιορισμός για την υποβολή των σχετικών σχεδίων συμβάσεων στον έλεγχο, από την ανάθεση του αντικειμένου της σύμβασης στον προσωρινό ανάδοχο και την έναρξη εργασιών δεν αποκλείεται η υποβολή αυτή να λάβει χώρα ακόμη και μετά την ολοσχερή εκτέλεση του συμβατικού αντικειμένου (βλ. πράξη 834/2019 Ζ' Κλιμ. ΕλΣυν), χρόνος κατά τον οποίον, κατά τα παγίως κριθέντα, δεν καταλείπεται πεδίο προσυμβατικού ελέγχου (βλ. αποφ. 2093/2011, 2037/2014 Τμ. Μείζ. – Επταμ. Σύνθ., πράξ. 158/2006, αποφ. 2590/2015, 2027/2017 863/2018 VI Τμ. ΕλΣυν). Τούτο διότι η υποβολή των συμβάσεων στον έλεγχο μετά την εκτέλεσή τους δεν είναι συμβατή με τον σκοπό θέσπισης του ελέγχου νομιμότητας κατ' άρθρο 98 παρ. 1 β' του Συντάγματος ούτε, άλλωστε, η εξαίρεσή του από αυτό ή η διενέργειά του υπό προϋποθέσεις διάφορες των συνήθων όμοιων προβλέπεται ρητά από οιαδήποτε νομοθετική διάταξη, καθόσον με τις προαναφερόμενες διατάξεις ρυθμίζονται άμεσα μόνο ζητήματα σχετικά με τη συνοπτική διαδικασία που εφαρμόζεται ανάμεσα στην αναθέτουσα αρχή και τους προσωρινούς αναδόχους για την έναρξη της εκτέλεσης των εργασιών δακοκτονίας και όχι ζητήματα σχετικά με τη διαδικασία ελέγχου νομιμότητάς τους. Άλλωστε αφενός μεν οι εξαιρέσεις από τον προσυμβατικό έλεγχο ορίζονται πλέον ρητώς στο άρθρο 325 του ν. 4700/2020, στις οποίες δεν εμπίπτει η ελεγχόμενη κατηγορία συμβάσεων δακοκτονίας, αφετέρου δε ελλείπουν οι προβαλλόμενοι από την προσφεύγουσα λόγοι υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος για την παράκαμψη του

προσυμβατικού ελέγχου, καθόσον οι υπηρεσίες δακοκτονίας επαναλαμβάνονται υποχρεωτικά κάθε έτος, παρέχονται δε σε προκαθορισμένες εν πολλοίς εκτάσεις με ελαιόδεντρα στις ίδιες ελαιοπαραγωγικές Περιφέρειες της χώρας, κατά σαφή και ορισμένα εκ των προτέρων χρονικά διαστήματα (βλ. τις οικείες διακηρύξεις στις οποίες παγίως ορίζεται ως χρονικό διάστημα εκτέλεσης των ψεκασμών από τις 15 Ιουνίου έως τις 15 Νοεμβρίου εκάστου έτους) και, συνεπώς, δύνανται, επιδεικνύοντας η διοίκηση τη δέουσα επιμέλεια, να προγραμματιστούν έγκαιρα οι ενέργειες των εμπλεκόμενων οργάνων της. Τούτο δε, είτε με έγκαιρη εξασφάλιση της χρηματοδότησης και με έναρξη των οικείων διαδικασιών, ενδεχομένως με προγραμματισμό για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα (π.χ. για διατία), είτε με χρήση των εργαλείων που παρέχει ο ν. 4412/2016, όπως π.χ. σύναψη σύμβασης-πλαίσιο ή ενεργοποίηση δικαιωμάτων προαίρεσης, ώστε να αναδεικνύονται εντός του κρίσιμου χρονικού πλαισίου που προαναφέρθηκε οι οριστικοί ανάδοχοι μέσω διαγωνιστικής διαδικασίας και να ολοκληρώνεται εγκαίρως και ο προσυμβατικός έλεγχος νομιμότητας. Μόνη δε η πιθανότητα καθυστέρησης ολοκλήρωσης του ελέγχου λόγω άσκησης προδικαστικών προσφυγών ή λόγω ενδεχόμενης αρνητικής έκβασης της διαδικασίας ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου, δεν συνιστούν λόγους υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος για την αποφυγή του ελέγχου, καθόσον αποτελούν διαδικασίες προδιαγεγραμμένες από τον νόμο με σκοπό τη διασφάλιση της διαφάνειας και του δημοσίου συμφέροντος.

15. Επιπροσθέτως, οι προβαλλόμενες με την κρινόμενη προσφυγή «χρονοβόρες διαγωνιστικές διαδικασίες» και η -κατά περίπτωση- εμπλοκή των «αρμόδιων ανεξάρτητων αρχών», όπως στερεοτυπικά αναφέρεται και στις αιτιολογικές εκθέσεις των προσθηκών-τροπολογιών που τροποποίησαν από το έτος 2017 έως το έτος 2021 τις διατάξεις του άρθρου 44 παρ. 1 του ν. 4325/2015, είναι εκ των προτέρων γνωστές και επιβάλλουν την έγκαιρη κινητοποίηση των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και την έναρξη των διαδικασιών, σε χρονικό σημείο που να δίνουν περιθώριο ολοκλήρωσης των προβλεπόμενων διαδικασιών, δοθέντος ότι δεν συνιστούν απρόβλεπτο γεγονός ικανό να δικαιολογήσει την παράκαμψη του προσυμβατικού ελέγχου. Εξάλλου, ακόμα και εάν υποτεθεί ότι η εισαγωγή της ρύθμισης κατά το έτος 2015 επιδίωξε νομίμως την αντιμετώπιση προσωρινά άπαξ και κατ' εξαίρεση το πρόβλημα της έγκαιρης έναρξης εκτέλεσης των εργασιών δακοκτονίας για το ως άνω έτος, εντούτοις η κατ' εξακολούθηση από το έτος 2017

και εφεξής, ήτοι για χρονικό διάστημα άνω των έξι συναπτών ετών, θέσπιση της ίδιας κατά περιεχόμενο -εξαιρετικής- ρύθμισης με ετήσια ισχύ, υπερακοντίζει τον σκοπό υιοθέτησής της, ήτοι την αντιμετώπιση μίας έκτακτης βιοτικής ανάγκης και υπερβαίνει τα όρια της συνετής νομοθέτησης καθώς εμμέσως παρακάμπτει συστηματικά τις προμνησθείσες συνταγματικές διατάξεις. Περαιτέρω η πολυπλοκότητα του διαγωνισμού που επικαλείται η προσφεύγουσα δεν συντρέχει, αφού διαγωνισμοί για ανάθεση ομοίων υπηρεσιών ψεκασμού ελαιοδέντρων διενεργούνται επί σειρά ετών, με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής, ήτοι χωρίς προσφυγή στη βαθμολόγηση των προσφορών, και, συνεπώς, η διενέργειά τους δεν παρίσταται ιδιαίτερα απαιτητική και σύνθετη.

16. Περαιτέρω, ο δεύτερος λόγος της υπό κρίση προσφυγής, με τον οποίο η προσφεύγουσα επικαλείται τη συνδρομή συγγνωστής πλάνης στις υπηρεσίες της, καθόσον οι ενέργειές της είχαν ως γνώμονα το δημόσιο συμφέρον, χωρίς ουδεμία πρόθεση καταστρατήγησης των οικείων διατάξεων, δοθέντος ότι το Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κατά τον έλεγχο ομοίων συμβάσεων στο παρελθόν, ουδέποτε ανέδειξε ζητήματα αντισυνταγματικότητας των επίμαχων διατάξεων (βλ. ενδεικτ. πράξεις 201/2015, 228/2015, 186/2016, 198/2016, 252/2017, 229/2018, 311/2018, 341/2018, 477/2019, 678/2019, 758/2019, 372/2020 Ζ' Κλιμ. ΕλΣυν), είναι απορριπτέος ως αλυσιτελής, διότι ο προσυμβατικός έλεγχος του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι έλεγχος αντικειμενικής νομιμότητας της εκάστοτε υποβαλλόμενης προς έλεγχο διαγωνιστικής διαδικασίας, οι δε κρίσεις των σχηματισμών του Δικαστηρίου που διενεργούν προσυμβατικό έλεγχο δεν είναι δεσμευτικές ούτε αποτελούν πρόκριμα για την εξαγωγή μελλοντικής κρίσης (βλ. αποφ. 505/2021 Ολομ., 1265/2019 Τμ. Μείζ.- Επτ. Σύνθ. ΕλΣυν, πρβλ. απόφ. 14.9.2004, C-385/02 ΔΕΕ, Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκ. 40).

17. Κατόπιν τούτων, το άρθρο 44 του ν. 4325/2015, όπως ισχύει, παρίσταται ανίσχυρο ως αντικείμενο στο Σύνταγμα, καθόσον επιτρέπει την υποβολή προς έλεγχο σχεδίων συμβάσεων που αφορούν σε εργασίες δακοκτονίας που έχουν ήδη εκτελεστεί, το δε Κλιμάκιο ορθώς έκρινε με την προσβαλλόμενη πράξη του ότι απαραδέκτως υποβάλλονται προς έλεγχο και ότι είναι κατά χρόνον αναρμόδιο να ελέγξει τα υποβληθέντα σχέδια συμβάσεων και, συνεπώς, η κρινόμενη προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

18. Τέλος, στο άρθρο 328 παρ. 6 του ν. 4700/2020 ορίζεται ότι : «Το Τμήμα μπορεί, με απόφασή του, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, να υποβάλει ερώτημα στην Ολομέλεια, αν, κατά την εξέταση προσφυγής, κρίνει ότι διάταξη τυπικού νόμου είναι αντισυνταγματική ή αντίθετη σε άλλη υπερνομοθετικής ισχύος διάταξη, (...) ή αν κρίνει ότι ανακύπτει ζήτημα μείζονος σπουδαιότητας ή γενικότερης σημασίας». Με τις διατάξεις αυτές ρυθμίζεται η διαδικασία υποβολής ερωτήματος προς την Ολομέλεια του Δικαστηρίου στις δίκες ενώπιον του Εβδόμου Τμήματος στο πλαίσιο εξέτασης προσφυγών ανάκλησης σε περίπτωση, μεταξύ άλλων, που αυτό κρίνει ότι διάταξη νόμου είναι αντισυνταγματική, ώστε η Ολομέλεια του Δικαστηρίου αποφαινόμενη επί του ζητήματος να προβαίνει σε επίκαιρη επίλυσή του, συμβάλλοντας στην ενότητα της νομολογίας και την ασφάλεια του δικαίου (πρβλ. απόφ. 519/2021 Έβδομ. Τμ. ΕλΣυν). Ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου έχει ήδη γνωμοδοτήσει για το υπό κρίση ζήτημα, με την γνώμη, που αναφέρεται στην αρχή της παρούσας.

19. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, η ένδικη προσφυγή ανάκλησης να μεν πρέπει, κατά τα γενόμενα δεκτά ανωτέρω, να απορριφθεί, πλην το Τμήμα, μετά από σχετική συζήτηση μεταξύ των μελών του και αφού έλαβε υπόψη του ότι : α) κατά της ομοίου περιεχομένου 834/2019 πράξης του Ζ' Κλιμακίου δεν είχε ασκηθεί αίτηση ανάκλησης, ούτε είχε άλλως αχθεί σε ανώτερο δικαστικό σχηματισμό το ζήτημα της αντισυνταγματικότητας των προαναφερθεισών διατάξεων, β) ο Αντεπίτροπος της Επικρατείας έχει εκφραστεί υπέρ της αποδοχής αυτής και γ) η προσφεύγουσα Περιφέρεια υπέβαλε αίτημα παραπομπής της υπόθεσης στην Ολομέλεια ως μείζονος σπουδαιότητας για την προστασία των ελαιοπαραγωγών, έκρινε ότι πρέπει να υποβάλει ερώτημα στην Ολομέλεια, κατ' άρθρο 328 παρ. 6 του ν. 4700/2020, περί της συνταγματικότητας ή μη των διατάξεων του άρθρου 44 παρ. 1 του ν. 4325/2015, όπως ισχύει, ώστε η Ολομέλεια να εκφέρει γνώμη επί του ως άνω ζητήματος.

Για τους λόγους αυτούς

Παραπέμπει την υπόθεση στην Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κατά τα ειδικώς αναφερόμενα στο σκεπτικό της παρούσας.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε μέσω τηλεδιάσκεψης στις 8 και στις 15 Φεβρουαρίου 2022.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ**

**Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΠΑΡΕΔΡΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΝΤΑΛΛΑΧΑΝΗΣ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ**

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του Δικαστηρίου στις 22 Φεβρουαρίου 2022.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ**